

PM

2018-01-30

Dnr 2017/01822

Regeringskansliet
Näringsdepartementet
103 33 Stockholm
narningsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

På väg mot en nationell handlingsplan

Delrapportering inom regeringsuppdrag för minskat matsvinn 2017-2019

Innehåll

Bakgrund.....	2
Uppdraget.....	2
Det här har vi gjort.....	3
Avgränsningar.....	3
Nationell handlingsplan under arbete	3
Urval av pågående projekt inom mätningar av matavfall och matsvinn.....	4
Publikationer.....	5
Nätverket SaMMa.....	6
Matsvinn inom offentliga måltider	6
Matsvinn inom EU	6
Fortsatt arbete.....	6
Handlingsplan	6
Uppföljning.....	7
Ekonomisk redovisning	7

2018-01-30

Dnr 2017/01822

Bakgrund

Globalt förloras mellan jord och bord omkring en tredjedel av all mat som produceras. Det innebär slöseri med resurser som vatten, mark, energi, arbetskraft och kapital och leder till onödiga utsläpp av växthusgaser som bidrar till de globala klimatförändringarna. I en värld där befolkningsantalet är på väg mot 9 miljarder bör inte produktionsarealer användas för att producera matsvinn. Frågor om matsvinn har aktualiserats alltmer under de senaste åren och arbete som syftar till att minska svinnet pågår såväl internationellt som i Sverige. Naturvårdsverkets kartläggningar visar att matsvinnet minskade något mellan 2012 och 2014¹.

Uppdraget

Inom regeringens Livsmedelsstrategi uppdras åt Livsmedelsverket att, tillsammans med Jordbruksverket och Naturvårdsverket, utifrån erfarenheter och kunskaper från tidigare regeringsuppdrag arbeta vidare med olika identifierade svinreducerande åtgärder för att minska matsvinnet i hela livsmedelskedjan från producent till konsument under 2017–2019. I ett första steg ska en handlingsplan för hur Sverige långsiktigt ska arbeta med matsvinnreducerande åtgärder tas fram. Arbetet ska ske i nära samarbete med berörda aktörer. Handlingsplanen ska efter framtagandet vara vägledande för resterande arbete inom uppdraget.

Åtgärderna ska bidra till att FN:s globala hållbarhetsmål att till 2030 halvera det globala matsvinnet per person i butik och i konsumentledet och att minska matsvinnet längs hela livsmedelskedjan, även förluster efter skörd, uppfylls. Åtgärderna ska även bidra till regeringens arbete med att ställa om till en hållbar konsumtion och produktion, en cirkulär ekonomi samt till EU:s arbete i enlighet med EU-kommissionens handlingsplan för cirkulär ekonomi.

En delredovisning av uppdraget ska lämnas senast den 28 februari 2018 och en slutredovisning ska lämnas till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) senast den 28 februari 2020.

Myndigheterna får för uppdragets genomförande använda högst 7,5 miljoner kronor för genomförandet under 2017–2019.

<http://www.regeringen.se/492565/contentassets/00088bed20ab4d558117966b3c51e971/uppdrag-att-genomfora-atgarder-inom-ramen-for-livsmedelsstrategin-livsm.pdf>

¹ Matavfallsmängder i Sverige 2012, Naturvårdsverket, 2014.

<http://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer6400/978-91-620-8694-7.pdf?pid=11891>

Matavfallsmängder i Sverige. Uppkomst och behandling 2014, Naturvårdsverket, 2016.

<http://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer6400/978-91-620-8765-4.pdf?pid=18807>

Det här har vi gjort

Uppdraget genomförs i projektform. Företrädare för Livsmedelsverket, Naturvårdsverket och Jordbruksverket medverkar i såväl styrgrupp som arbetsgrupp.

Avgränsningar

Handlingsplanen kommer inte att inkludera området ”utnyttjande av oundvikligt matavfall”, då en bedömning gjorts att det är ett område där det finns andra aktörer som arbetar med frågan, och att den på det viset är omhändertagen.

Nationell handlingsplan under arbete

Under 2017 har fokus legat på att ta fram en nationell handlingsplan i samarbete med berörda aktörer. En utgångspunkt i arbetet har varit områden med behov av fortsatt arbete som har identifierats i tidigare regeringsuppdrag om matsvinn. [Slutrapport Regeringsuppdrag för minskat matsvinn 2013-2015. En bra start.](#) Under 2017 har även nya studier gjorts inom områden där mer kunskap eller underlag för fortsatt arbete har behövts. De studier som har gjorts berör kommunikation till konsument, branschsamarbete samt handel med frukt och grönt. Kunskapssäten som Sveriges Lantbruksuniversitet, KTH, Karlstad Universitet och Östfoldforskning har bidragit till att utveckla kunskap och ta fram diskussionsunderlag med förslag till åtgärder för att använda i dialogerna med aktörerna. Utifrån det samlade underlaget har förslag till handlingsplanens åtgärder börjat ta form.

Lantbrukarnas Riksförbund, Livsmedelsföretagen och Svensk Dagligvaruhandel uppvaktade i juni 2017 regeringen med ett [åtgärdsprogram för en handlingsfokuserad livsmedelsstrategi](#) där matsvinn ingår. Där nämns bland annat att en avsiktsförklaring kring svinnarbete skulle kunna tas fram, vilket förekommer i en del andra länder. Detta har varit utgångspunkten för dialog med branschen. Det finns exempel på länder där ett forum för branschens matsvinnarbete skapats, vilket underlättar och effektiviserar svinnförebyggande insatser. En dialog har påbörjats med branschen om huruvida detta skulle kunna vara en möjlighet även för Sverige.

Som en del av dialogen med branschaktörerna bjöd Livsmedelsverket, Naturvårdsverket och Jordbruksverket tillsammans med landsbygdsminister Bucht i oktober 2017 in till en Kickoff för nationellt matsvinnssamarbete. Vid Kickoffen delgavs 120 deltagare från livsmedelskedjan om andra länders erfarenheter av matsvinnsförebyggande samarbete och hur man i Sverige arbetar med matsvinn i olika led av kedjan. Hur vi långsiktigt ska arbeta i Sverige diskuterades och deltagarna gavs möjlighet att ge inspel till den nationella handlingsplanen.

2018-01-30

Dnr 2017/01822

Berörda aktörer har vid olika möten getts möjlighet att komma med inspel till handlingsplanen, såväl branschaktörer som myndigheter, kommunfolk, forskare, organisationer med flera. Under november-december har möten hållits där myndigheterna träffat branschorganisationerna Livsmedelsföretagen, Svensk Dagligvaruhandel och Visita samt av branschorganisationerna inbjudna medlemsföretag. Vid dessa möten har olika möjliga åtgärdsförslag diskuterats. Jordbruksverket har hållit möten och workshops med representanter från frukt- och grönsaksbranschen samt spannmålsbranschen. Samtal har också förts med Betodlarna och Potatisodlarna om deras syn på svinn och förluster som uppstår i primärproduktionen. Även vid dessa tillfällen har möjliga åtgärdsförslag diskuterats och aktörerna själva har beretts tillfälle att lämna förslag till åtgärder. Aktörer gavs även möjlighet till inspel vid möte i november inom nätverket Mat och miljö som drivs av RISE.

Dialog har även påbörjats med andra parter såsom länsstyrelserna, Avfall Sverige, Sveriges Kommuner och Landsting, Konsumentverket, Upphandlingsmyndigheten, Skolverket och lärarutbildningar.

Urval av pågående projekt inom mätningar av matavfall och matsvinn

På nationell nivå är Naturvårdsverket ansvarig för uppföljning av etappmålet om ökad resurshushållning i livsmedelskedjan för ökad insamling och biologisk behandling av matavfall med målår 2018. Naturvårdsverket tar för denna uppföljning fram nationell statistik om uppkomsten av matavfall i Sverige. I viss utsträckning har matsvinnstatistik följts upp, detta för att kunna bedöma hur mycket matavfallet ska kunna reduceras. Hittills har data för åren 2012 och 2014 publicerats och 2016 års data kommer att publiceras under sensvåren 2018 i en ny rapport.

Naturvårdsverket arbetar tillsammans med Svenska MiljöEmissionsData (SMED) för att förbättra och effektivisera metoderna för att ta fram matavfalls- och matsvinn-data.

Bland annat undersöks möjligheten att få åtkomst till registerdata från kommuner med viktbaserad avfallstaxa. Detta skulle innebära att insamlingen av data blir mer automatiserat och kostnadseffektivt. Jämfört med idag då data samlas in genom att kontakta varje enskild kommun som inte alltid har möjligheten eller tiden att ta ut registerdata. Det är också ett sätt att minska uppgiftslämnarbördan. Det skulle ge bättre matavfallsdata för livsmedelsbutiker, storkök, restauranger och hushåll, både för separat insamlat matavfall och matavfall i restavfallet. Dock behövs fortfarande mängden matavfall i restavfallet och andelen matsvinn beräknas med hjälp av plockanalyser.

Naturvårdsverket har även påbörjat en diskussion med aktörer inom detaljhandeln och grossister för att se om de kan lämna uppgifter till Naturvårdsverket om matavfall (i detta led i livsmedelskedjan är nästan allt matavfall matsvinn). Ett första möte kommer att

2018-01-30

Dnr 2017/01822

hållas på Naturvårdsverket den 6 februari 2018. Naturvårdsverket har gett SMED i uppdrag att inför detta möte sammanställa vilka data aktörerna inom detaljhandeln och grossister i Sverige har och i vilken mån de skulle kunna rapportera in detta.

Publikationer

Studier som gjorts under 2017 för att få fram underlag till åtgärdsförslag i handlingsplanen är:

- KTH; *Rädda maten. Åtgärder för svinminskande beteendeförändringar hos konsument²*
- Östfoldforskning; *Modell för branschsamarbete för att förebygga matsvinn i Sverige*
- Naturvårdsverket; *Otillbörliga affärsmetoder - en orsak till minskat matsvinn? Förstudie om handeln med frukt och grönsaker i Sverige. NV rapport nr 6800*

Inom datummärkning har svenska publikationer gjorts på basis av resultat från det nordiska matsvinnprojekt som avslutades under 2017: en kortrapport Matsvinn och datummärkning: Faktorer som påverkar kylvarors hållbarhet och en pedagogisk figur för att öka förståelsen av hur datummärkningar ska tolkas: Bäst före - bra efter?

Livsmedelsverket gjorde i oktober ett inlägg på Facebook för att lyfta frågan om datummärkning som en del i information till konsument. Inlägget blev mycket uppskattat, det nådde 56 000 personer och delades 312 gånger av användare, helt dynamiskt utan sponsrad insats. Det tyder på ett stort intresse och engagemang för frågan.

Bäst före – bra efter?

Maten är ofta okej att äta efter **bäst före**-datum.

- Förvara maten enligt anvisningen på förpackningen.
- Ät upp, tillaga eller frys in maten senast på sista förbrukningsdag!

Modifierad från original av Fedovsenstyret, Danmark.

² <https://www.livsmedelsverket.se/matvanor-halsa--miljo/miljo/ta-hand-om-maten-minska-svinnet/rapporter-och-publikationer>

2018-01-30

Dnr 2017/01822

Nätverket SaMMA

Samverkansgruppen för Minskat Matavfall, SaMMA, har haft två möten under 2017. Gruppen är ett nätverk som möjliggör samverkan mellan ett åttiotal aktörer. Mötena har tagit upp frågor kring nya studier, erfarenheter kring praktiskt arbete, appar och digitala lösningar som minskar matsvinnet, UNECE Code of Good Practice, nya användningsområden för biprodukter i primärproduktionen och inspel kring handlingsplanen, bland annat med gruppdiskussioner kring ämnesområden.

Matsvinn inom offentliga måltider

Projektmedlemmar har, tillsammans med Livsmedelsverkets kompetenscentrum för offentliga måltider inom vård, skola och omsorg, deltagit i evenemang inom offentliga måltider. Där kan nämnas en seminarieturné i samarbete med Kost & Näring och Upphandlingsmyndigheten kring livsmedelsupphandling och matsvinn. Tre träffar genomfördes i Malmö, Stockholm och Kramfors. Totalt deltog 160 st representanter från producenter, grossister, myndigheter, kostchefer, måltidschefer och upphandlare från landets kommuner och landsting.

Matsvinn inom EU

Matsvinnsmyndigheterna bidrar i internationellt och EU-arbete, exempelvis i arbetet inom [EU Platform on Food Losses and Food Waste](#) genom arbetsgrupperna Implementation and Action och Food waste measurement där diskussioner om mätningar och mål sker. Detta möjliggör kunskapsinhämtande kring svinnarbetet i andra länder och att påverka utvecklingen på EU-nivå.

Fortsatt arbete

Handlingsplan

Fortsatt dialog kommer att hållas med berörda aktörer kring åtgärdsförslag under våren. Jordbruksverket har inplanerat möten med representanter för potatisbranschen samt frukt- och gröntbranschen. En workshop är även inplanerad i samband med ett dialogmöte med animaliebranschen. Målsättningen är att handlingsplanen är klar att lämnas till regeringen innan midsommar. Det fortsatta arbetet under uppdragstiden till och med 2019 kommer att vägledas av handlingsplanen. En viktig del i arbetet är att hitta en form för hur åtgärderna ska kommuniceras, drivas och följas upp fram till målåret 2030.

Det finns även ett behov av nationella data för matavfall och matsvinn för hela livsmedelskedjan för att kunna följa upp mål 12.3 i Agenda 2030. Resurser inom

2018-01-30

Dnr 2017/01822

regeringsuppdraget 2017-2019 räcker inte för att genomföra mätningar och det är en central fråga som behöver klargöras.

Uppföljning

Resultatet och utvecklingen av det svenska matsvinnarbetet kan följas upp på flertalet sätt bland annat genom att ta fram kvantitativa och kvalitativa mål/indikatorer. Hur dessa mål ska formuleras och följas upp är ännu inte fastställt.

Mål för branschens arbete tas fram av branschaktörer i dialog med myndigheterna.

Ekonomisk redovisning

Rekvirerade medel, maj 2017	-	2 150 000
Återbetalning medel, dec 2017		-
Kvarstående medel:	-	2 150 000
Kostnader		
Lönekostnader		648 663
Overhead		454 064
Lokalkostnader		36 920
Externa tjänster		1 083 814
Externa driftskostnader		54 696

Totala kostnader		2 278 157
Kvarstår att rekvirera för 2017:		128 157